

eul_wid: qwm-bc

Ἀριστείδης ὁ ῥήτωρ · Aristides the Orator

Embassy to Achilles

Πρεσβευτικὸς πρὸς Ἀχιλλέα

Period: Ῥωμαϊκὴ [Roman](#)
Dialect: Ἀττικίζουσα [Atticizing](#)
Domain: Ῥητορικὴ [Oratory](#)
Format: Λόγος [Oration](#)

425 Ἄριστε Ἀχιλλεῦ, τὸ μὲν θυμοῦσθαί σε καὶ χαλεπαίνειν ἐφ' οἷς ὑβρίσθης οὐδὲν ἀπεικὸς, οὐκοῦν ἄχρι τούτου γε. ἐγὼ δ', εἰ μὲν ἢ τῆς αὐτῆς γνώμης ἔτι καὶ νῦν Ἀγαμέμνων εἶχετο, ἢ περὶ ὧν ἤμαρτεν ἔξαρκος ἦν, οὐκ ἂν παρητούμην, ἀλλ' εἶων ὅπως ποτέ σοι δοκεῖ ποιεῖν· ἐπεὶ δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου καὶ δεήσεις ποιεῖται καὶ δῶρα τὰ μὲν δίδωσι, τὰ δ' ἐπαγγέλλεται, τί ἂν τις ἐξελέγχοι τόν γε ὁμολογοῦντα; ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνός σοι συγχωρεῖ δίκαια λέγειν, οὕτω καὶ σὺ πείθου παραιτουμένῳ· εἰ δὲ μὴ, πῶς οὐκ ἄτοπον πρῶτον μὲν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν ἥνπερ πρὸ τοῦ πρὸς τὸν οὐκέτι τὴν αὐτὴν ἔχοντα; ἔπειτα σκόπει μὴ τὴν δίκην ὧν ἐκείνῳ μέμφη παρ' ἡμῶν λάβῃς. εἰ μὲν γὰρ ἅπασι χαλεπῶς ἔχεις, εἰπὲ πρὸς Διὸς ἀνθ' ὅτου, εἰ δ' ἀπολύεις τοὺς γε ἄλλους αἰτίας, κοινὸς ἀπάντων ὁ κίνδυνος. ὥστε πῶς δίκαιος εἶ περιορᾷν; ὅπως νῆ Δία ἐκεῖνος ἔτι μᾶλλον μισοῖτο ὑπὸ πάντων διὰ ταῦτα; ἀλλὰ μάλιστα μὲν δέδοικα μὴ οὐ λειφθῶσιν οἱ μισήσοντες· οὕτω πυκνοὶ πίπτουσιν. ἔπειτα νῦν γε ὧ πρὸς θεῶν πῶς ἄλλως γνώμης οἶε ἔχειν αὐτούς. δέδοικα μέντοι μὴ σοῦ πλεονάζοντος τούναντίον ἢ σὺ βούλει γένηται, κάκεῖνον ἀφέντες, εἴτά σοι μέμφωνται. μὴ γὰρ οἷου τὸν μὲν πρότερον ἄρξαντα τῆς ὀργῆς ὑπαίτιον εἶναι, τὸν δὲ μηδ' ὕστερον ἐθέλοντα παύσασθαι μετρίως δόξειν βεβουλεῦσθαι. ^[20]

426 χωρὶς δὲ τούτων οὐ σὸν, ὧ φίλε Ἀχιλλεῦ, μᾶλλον ὅπως τις δικαίως μισηθήσεται ζητεῖν ἢ ὅπως τὸ κοινὸν σωθήσεται. εἰ γὰρ δεῖ χαλεπαίνειν διὰ τέλους, τοῖς βαρβάροις ἂν ἔγωγε φαίην δεῖν καὶ τοῖς φύσει πολεμίοις. πολὺ γὰρ μείζω πρὸς τούτους ἡμῖν τὰ ἐγκλήματα καὶ ὑπὲρ μειζόνων. ὥστε πῶς δίκαιον τὸν μὲν ἐπὶ καιροῦ λυπήσαντα μισεῖν, τοὺς δ' ἐξ ὅτου γεγόνασι πολεμίους μὴ ὅσον ἀθώους περιορᾷν, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον κρατοῦντας τῶν σῶν ἐταίρων καὶ μεθ' ὧν ὥφθη πρῶτον αὐτοῖς; ἐπεὶ νῦν εἴ σοι δέδοκται παντάπασι διαφθεῖραι τὸ στρατόπεδον, τί οὐκ ἄντικρυς γίγναι μετὰ τῶν βαρβάρων καὶ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ ἄστεος ἄξ προσελαύνειν, αὐτὸς δὲ ἀπὸ τοῦ Σιγείου προσβαλὼν ἐν μέσῳ σαυτοῦ τε κάκεῖνων ποιεῖς; ὅτι νῆ Δία οὐκ ἀνεκτὰ ταῦτα οὐδ' ὅσια; τῶν αὐτῶν τοίνυν τούτων ἔχεται λογισμῶν καὶ ἡ νυνὶ βοήθεια. ἀπόλλυνται μὲν γὰρ οὐδὲν ἥττον καὶ τὴν ἡσυχίαν ἄγοντος σοῦ, πρόσεστι δὲ τῷ σχήματι ῥαθυμία, τῷ δοκεῖν θεωρεῖν τὰ γιγνόμενα. ὥστε διπλοῦν ἀνθ' ἁπλοῦ τοῦναιδος γίγνεται· καὶ γὰρ μισεῖν τοὺς ὁμοφύλους δοκεῖς καὶ φοβεῖσθαι τὴν μάχην. μὴ σύ γε, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς δυοῖν ἐλοῦ θάτερον· εἰ μὲν τὰ τῆς ὀργῆς νικᾷ, χρῆσαι παντὶ τῷ θυμῷ, εἰ δ' ἐπίστασαι λογίζεσθαι, μὴ σχίζου τῇ γνώμῃ, μηδὲ ἀπέχου μὲν ὡς φιλίων, πρόη δὲ ὡς πολεμίους, ἀλλ' ἴσθι τοσοῦτῳ χεῖρῳ νυνὶ ποιῶν ἢ εἰ μετὰ τῶν βαρβάρων ἡμῖν ἐπήεις, ὅσῳ φανερᾷς ἔχθρας προδοσίᾳ χαλεπώτερον. Σὺ δὲ εἰ μὲν πρέσβεις

ἔλθοιεν παρὰ Πριάμου νυνὶ περὶ συμμαχίας, οὐκ ἂν αὐτοὺς δέξαιο τῇ σκηνῇ, ἃ δ' ἂν εὕξαιντο ἐκεῖνοι, ταῦτα σὺ πράττεις, καὶ τῷ θυμῷ τὰ πράγματα ἀπολλύς κάθησαι· ἔπειτα δ' εἰ μὴ σιδήρῳ τοῦτο ποιεῖς ἢ πυρὶ, πρᾶον τοῦθ' ἡγεῖ τι. ^[30]

427 καὶ λόγον μὲν οὐκ ἂν ἐξ ἴσου δοίης ἐκείνοις τε καὶ ἡμῖν, ἐξ ἴσου δὲ ἀμφοτέροις ἐκποδῶν ἔστηκας, μᾶλλον δὲ βοηθεῖς μὲν οὐδετέροις, τῇ δὲ γνώμῃ πρὸς ἐκείνους ῥέπεις τοσοῦτῳ πλεόν ἡμῶν ἔχουσι. καὶ παρ' αὐτὴν μὲν τὴν ὀργὴν οὕτω πολιτικῶς ἔσχες ὥστ' οὐδ' αὐτὸν τὸν Ἀγαμέμνονα ὦου δεῖν τεθνάναι· μέγα τούτου τεκμήριον· οὐκ οὐν ἀπέσφαξας γε αὐτὸν, ἐξόν σοι. νῦν δ' οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα δεῖν οἶε λιπεῖν, καίτοι πολλῷ βέλτιον μετὰ τῶν ἄλλων κάκεῖνον ἦν παρ' ἀξίαν σῶσαι ἢ δι' ἐκεῖνον ἅπαντας ἄρδην ἀφανισθέντας περιδεῖν, καὶ δίκην γ' ἂν οὕτω παρ' αὐτοῦ τὴν γιγνομένην λαβεῖν. εἰπέ γάρ μοι τί μάλιστ' ἂν εὕξαιο; οὐκ ἄδοξεῖν ἐκεῖνον καὶ κακῶς ἀκούειν καὶ μῖσος ἔχειν ἐν τῷ στρατοπέδῳ; τοῦτο τοῖνυν ἐξ ἀμφοῖν αὐτῷ περιέσται, ἔκ τε τῶν μέχρι τοῦδε ἀπολωλότων καὶ τῶν ἀπὸ τούτου σωθησομένων· ὁ μὲν γὰρ ἐκείνοις αἴτιος τούτου δόξει γεγενῆσθαι, τῆς συμμαχίας ἀποστήσας σε δι' ὧν ὕβρισε, σὺ δὲ τούτους νυνὶ σεσωκέναι μόνος ἀνθρώπων τῇ βοηθείᾳ ὥστε τὸ μὲν ἐκείνου μέρος οὐδεὶς τῶν Ἀχαιῶν σώζεται, τὸ δὲ σὸν οὐδεὶς διέφθαρται. σκόπει δῆτα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς αὐτῆς, ὥς οὐκ ἐξ ἄλλου σοι πράγματος κατέστη πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν, ὅπως σωθεῖεν. τὴν τε γὰρ ἐκκλησίαν διὰ τοῦτο ἐποίησας, ὁρῶν τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων ὑπὸ τῆς νόσου, τῷ τε Κάλχαντι παρήνεις εἰπεῖν θαρρούντως εἴ τι σύννοιδε. καὶ παρελθόντος ἐκείνου καὶ φάσκοντος δεδιέναι μὴ τίνα τῶν αὐτοῦ κρειττόνων παροξύνας κακόν τι λάβοι, ἀπώμνυς ἢ μὴν μὴ περιόψεσθαι τοῦτον. ἐκ δὲ τούτων ὁ μὲν ἀπέφαινε τὸν αἴτιον, ἐκεῖνος δ' ἀμφοτέροις ὠργίζετο· σὺ δ' οὐκ ἀπέστης πρὶν ἐπράχθῃ τὸ δέον. ^[25]

428 Οὐκοῦν ἄτοπον ὑπὲρ ὧν ἵνα σωθῶσι τότε ἦρω τὴν ἔχθραν, τούτους νῦν διὰ τῆς ἔχθρας διαφθεῖραι, καὶ τὰς μὲν παρὰ τῆς τύχης συμφορὰς ἀξιοῦν ἐπανορθοῦσθαι, αὐτὸν δ' ἐξέπιτηδες πράττειν ἐξ ὧν ἀπολούμεθα καὶ περὶ ὧν τότε ἠῦχον τοῖς θεοῖς, περὶ τούτων νῦν οὐ βούλεσθαι διαλεχθῆναι σεαυτῷ· καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ ἱερέως τοῦ βαρβάρου τὸν θεὸν ἀξιοῦν αἰδεῖσθαι, ὑπὲρ δὲ τῶν ὁμοφύλων τοσοῦτων τὸ πλῆθος μήτε θεοὺς τοὺς κοινούς μήτε ὁσίαν μήτε σπονδὰς ἐθέλγειν αἰσχυρθῆναι· καὶ τότε μὲν προέσθαι τὴν σαυτοῦ γνωρίμην, ἵνα σωθῇ τὰ τῶν Ἀχαιῶν, νῦν δὲ ἀντὶ ταύτης αὖ πανστρατιᾷ τοὺς Ἀχαιοὺς ἐκτρίψαι. καὶ μὴν εἰ δυοῖν αἴρεσις ἦν, καί μοι πρὸς Διὸς ἔστω παρρησία, δίκαιον γὰρ, ἄλλως τε καὶ παρ' ἀνδρὶ τιμῶντι τάληθες, πότερον δεῖ τὴν παῖδα σώαν εἶναι ταύτην, ἢ τὸ στρατόπεδον καὶ τὰ τῶν Ἀχαιῶν πράγματα; οὐκ ἂν οὔτε τὸν Δία τὸν σαυτοῦ πρόγονον τοῦτ' ἦτησας οὔτ' ἄλλον θεῶν οὐδένα ταύτην ἀντὶ πάντων λειφθῆναι· τί οὖν; εἰ ταύτην τε ἔξεστι κομίσασθαι καὶ σῶσαι τοὺς Ἀχαιοὺς, αἰρήσει ταύτης τε ἀφεστάναι καὶ τούτους ἀπολωλεκῶς εἶναι; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον συμφορὰν μὲν ἐπίστασθαι συμφορᾶς ἀνταλλάξασθαι, ἄμφω δὲ ἐξὸν ἔχειν ἄνευ ζημίας, εἴτα ἀμφοῖν δέξασθαι στέρεσθαι; οὐ γὰρ μόνων τῶν Ἀτρειδῶν ἦν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας φιλεῖν. τίς δ' ἂν εἴποι ταῦτα; ἀλλὰ τοι καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἢ τοῦ πολέμου φύσις ἀξία θαυμάσαι. εἰ γὰρ ἐκάστῳ τοῦτο παρέστη τὸ κατ' ἀρχὰς εὐθύς ὅτι νῦν Μενέλαος συλλέγει στρατιάν τῆς γυναικὸς τῆς ἑαυτοῦ χάριν, πῶς οὖν ἐμέ γ' εἰκὸς καταλιπόντα τὴν ἑμαυτοῦ γυναῖκα καὶ πρὸς τῇ γυναικὶ παῖδας καὶ γονεῖς ἐν γῆρᾳ καὶ χρήματα καὶ οἰκέτας πλεῖν ἔξω τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι κινδυνεύειν ἐπὶ στρατείας περὶ ψυχῆς, ὃ πᾶσιν ἀπάντων κτημάτων τιμιώτατον εἶναι συμβέβηκε καὶ πρῶτον ὁ τῶν Ἑλλήνων ἄριστος ὀρίζεται, εἰ τούτοις ἕκαστος ἐχρήσατο τοῖς λογισμοῖς, οὐδ' ἂν συνελέγη δὴ που τὸ στρατεύμα τὴν ἀρχήν. ^[5]

429 νῦν δὲ οἶμαι δύο ταῦτα ἦν τὰ κινουῦντα, τό τε τοῖς ὄρκοις πάλοι προκατειληφθαι θεῶν τινος, οἶμαι, προνοίᾳ καὶ τὸ κοινῇ πάντας ὑβρίσθαι δοκεῖν ὑπὸ τῶν ἄλλοφύλων καὶ μὴ δεῖν ἐπιτρέπειν. προσθεῖη δ' ἂν τις τάχα καὶ τρίτον τὸ τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι χρῆναι. Μὴ δὲ τοῦτο

σκοπῶμεν νῦν, τίνος χάριν τὴν στρατείαν ἡράμεθα ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ὅτι οὐ τῶν αὐτῶν ἐστὶ τότε μὲν τὰ ἄλλα πάντα δεύτερα ποιήσασθαι, νῦν δὲ πρὶν ὧν ἔνεχ' ἤκομεν πρᾶξαι διαστῆναι. οὐ γὰρ τῇ προφάσει τῆς στρατείας ἀκόλουθον, ἀλλ' ἐναντίον αὐτῇ τῇ στρατείᾳ φαίνεται· ἔπειτ' οὐδὲ ὅμοιον ἐστίν· ὅπως δὲ, ἀκούσει πράως. οὐ γὰρ ἴνα ἐλέγξω λέγω, ἀλλ' ὅπως παραμυθήσωμαι· εἰ γὰρ μὴ ἐκομίζου τὴν ἀνθρωπον, εἰκότως ἂν εἰς ταῦτ' ἀνεχώρεις, νῦν δὲ οὐ μόνον αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πρὸς αὐτῇ δίδωσιν· ἄλλα γὰρ ἐὼ τοσαῦτα τὸ πλῆθος. καίτοι εἴ γε οἱ Τρῶες ἐβούλοντο τὴν Ἑλένην καὶ ὅσα μετ' αὐτῆς ἄγοντες ὥχοντο ἀποδιδόναι, οὐκ ἂν ἡμῖν ἦν λόγος πρὸς αὐτούς· εἰ δὲ δὴ καὶ παρ' ἑαυτῶν οἴκοθεν προσετίθεσαν, οὐδὲ φωνὴν οὐδεὶς προήκατο ἂν ὡς οὐ χρὴ δέχεσθαι. τί τούτου μέγα σημεῖον; αὐτοὶ ταῦτα προῦκαλούμεθ' αὐτοὺς κατ' ἀρχὰς εὐθύς, ἀλλ' οὔτε ἐκείνων οὐδεὶς ταῦτα ἐβούλετο ποιεῖν, σοί τε ἦν ἀφηρέθης, ἐπάνεισι μετὰ πολλῶν. εἰ δ' αὖ καὶ δίκην δεῖ προσυποσχεῖν τῆς ὕβρεως, δέδωκε καὶ μάλα πολλὴν ἐκεῖνός γε. χωρὶς γὰρ ὧν ἀπολώλεκε τοσούτων τὸ πλῆθος στρατιωτῶν τὴν γε ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τοῦ ταπεινὸς εἶναι πηλίκην τιν' οἶει σοὶ δίδωσι δίκην; οὐδὲ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν νῦν ἢ τὸ σχῆμα πᾶν ἀποτεύθειται, ἰκέτης ἐκ βασιλέως καὶ δοῦλος ἐξ ἐλευθέρου γεγωνῶς, καὶ εἰ δεῖ τάληθέστερον εἰπεῖν, ἐλέω θαρρῶν, ἐὰν τὰ κράτιστα φέρηται παρὰ τῆς τύχης. ^[30]

430 Καὶ μὴν εἰ δεῖ καὶ τούτων μνημονεύειν, ἐκεῖνο ἐνθυμήθητι· τῶν ἀτόπων ἐστὶ συλλεγομένης μὲν τότε τῆς στρατιᾶς οὕτω προθύμως ἔχειν σε πρὸς τὸ μετασχεῖν τῶν πραγμάτων, ὥστ' ἐπειδὴ τάχιστα εἶδες τὰ ὅπλα ὀρμῆσαι πρὸς αὐτὰ καὶ μὴ κατασχεῖν σεαυτὸν, καὶ ταῦτα ὄντα παῖδα κἀν ταῖς κόραις κρυπτόμενον, νῦν δ' ἐπειδὴ τηλικόσδ' εἴ καὶ παῖδα ἔχεις ὥραϊον ὡς συνεῖναι καὶ στρατεύεσθαι, καὶ δόξαν τὴν πρώτην ἐν ἅπασιν εἴληφας, βούλεσθαι μὴ χρῆσθαι τοῖς ὅπλοις τοῖς σαυτοῦ, ἀλλὰ ζητεῖν προφάσεις δι' ἃς προήσει πάντα, καὶ τότε μὲν τὴν παῖδα ἀπολιπεῖν ῥαδίως, ἥς τί σοι φίλτερον εἰκὸς εἶναι; καὶ ἦν ὁμότιμον ἐκτῆσω γυναῖκα σαυτῷ, νῦν δ' ἐτέρας παιδὸς ἔνεκα τάναντία γνῶναι σαυτῷ περὶ τῶν ὅλων. σκόπει μὴ οὐδὲ τῆς Δηιδამείας ἢ ταῦτα ἄξια ἐπαινέσαι, μὴ τί γε ἀνδρὸς ὅτου καὶ μνησθῆναι καλόν. καὶ λέγεις δὴ τὰς μοίρας τὰς διττὰς ἀκηκοέναι παρὰ τῆς μητρὸς ἄριστα εἰδυίας περὶ αὐτῶν. ἐγὼ δὲ ἀμφιγνοῶ μὲν εἴτε σπουδάζων ταῦτα λέγεις εἴτ' ἐρεσχελῶν ἡμᾶς καὶ φιλονεικίᾳ τινὶ θυμοῦ· οὐ γὰρ σοί γε οἱ λόγοι πολλοῖς ἔργοις τοῦτο σοὶς τεκμαίρομαι. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ τὰ μάλιστα ἐσπούδακας, ἔστι σοὶ καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων ὅμως τὰ δέοντα βουλευσασθαι· μάλιστα μὲν γὰρ ἔγωγε φαίην ἂν τὴν μητέρα σου ποιεῖσθαι τούτοις συγκατατίθεσθαι τοῖς λόγοις, ἐπεὶ καὶ ὁ πατήρ καὶ ὁ διδάσκαλος οὕτως ἐπαίδευόν σε πειρώμενοι, ἔπειτ' ἐνταῦθα δὴ καὶ τὸ πάνδεινόν ἐστίν, εἰ παρ' αὐτοὺς μὲν τοὺς λόγους καὶ τὴν ἀκοὴν οὕτως ἐρρωμένως ἔσχες ὥστε τὴν εὐδοξίαν καὶ τὸ καλὸν πρὸ τῆς ἀσφαλείας καὶ τοῦ γήρως αἰρεῖσθαι, ἐπειδὴ δὲ ὠμολόγησας αὐτῇ περὶ τῆς ἀμείνωνος μοίρας, πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἕτερος γενήσεται, καὶ τότε μὲν καὶ τῆς ψυχῆς τῆς σαυτοῦ πλείονος ἄξιον ἡγοῦ τὸ στρατόπεδον, νῦν δὲ οὐδὲ τῆς κόρης ἀντάξιον, μᾶλλον δὲ ἐνὸς τῶν περὶ τὴν κόρην συμβάντων. ^[5]

431 οὕτως μέντ' ἀμφοτέρων δόξαις τὴν παῖδα τιμιωτέραν ἡγεῖσθαι, καὶ σαυτοῦ καὶ τῶν Ἀχαιῶν. πῶς γὰρ οὐ καὶ σαυτοῦ, εἰ τοῦ μὲν σώζεσθαι κρεῖττον τὸ εὐδοξεῖν, τοῦ δὲ εὐδοξεῖν ἢ κόρη; δόξαις δ' ἂν οὕτως καὶ τὴν μητέρα ἐψεῦσθαι, καὶ σαυτὸν ἐξελέγχειν οὐκ ἐπιστάμενον λογίζεσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς εὐθύς ἐλέσθαι πλεῖν οἴκαδε καὶ ζῆν ἡσυχῇ γνώμης κρίσις ἦν, τὸ δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς στρατείας κινδύνους ἐλόμενον μεταβαλέσθαι περὶ τῶν αὐτῶν οὐ ταῦτα γινώσκειν ἐστίν· ὁ σοὶ τῶν πάντων ἥκιστα προσήκει, ὅσῳ περ ἀνθρώπων μάλιστα ἀρετὴν ἀσκεῖς καὶ τὸ μὴ ψεύδεσθαι. οὐ γὰρ δὴ πού τοὺς μὲν ἄλλα λέγοντας, ἄλλα δὲ γινώσκοντας αἰτιάσει, τοὺς δὲ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἄλλοτε ἄλλως βουλευομένους καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς ὄντας ἐπαινέσει. σκέψαι δὲ ὅτι κἀν τοῖς στρατοπέδοις μέχρι μὲν μὴ συνάγουσιν οἱ στρατηγοὶ πᾶς τις ὡς εἰπεῖν αὐτοκράτωρ ἐστὶν αὐτοῦ, ἐπειδὰν δὲ εἰς τάξιν καταστῇ, ταύτην δεῖ σώζειν, ἢ φαῦλον

νομίζεσθαι· σὺ δ' οὐ βουλευέσθαι δόξεις περὶ ὧν αἵρεσίς ἐστί σοι, ἀλλ' ἀναχωρεῖν ἀπὸ τούτων ἃ προῦκρινας αὐτὸς καὶ μονονοῦ λιπεῖν τὴν τάξιν· ὃ καὶ ὄναρ μοι δοκεῖς σὺ γε ἰδὼν εἰκότως ἂν αἰσχυνθῇναι. δίκαια καὶ καλὰ ταῦτα ἐγίνωσκες, ὥς οὐχ αἰρετὸς βίος ἀνθρώπῳ μακρὸς, εἰ μὴ προσέσται τὸ πράττειν τὰ δέοντα. ἐπεὶ δὲ τὴν παῖδα οἱ κήρυκες ἄγοντες ὥχοντο, καὶ δὴ διὰ τοῦτο ἐτέρως ἔχει τὰ τῆς φύσεως, οὐ παύσει δύο τῶν χειρίστων ὄνειδων ἀμφισβητῶν, δειλίας καὶ ἀπιστίας· ὃ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς πώποτε ὠνείδισε. Καίτοι τίς ἂν ἦσθα πρὸς θεῶν, εἴ σοι ταῦτα Ἀγαμέμνων ἀνεντίθει; ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τὸ μὲν τέλος πάντων πραγμάτων τῷ θεῷ χρῆναι καταλιπεῖν, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς ἅπαντας ὁρᾶς περὶ ἡμῶν αὐτῶν βεβουλευμένους. ^[30]

432 οὐ γὰρ ποικίλης δεῖται τοῦτό γε μούσης, ἀλλὰ πᾶσιν εὐδηλον ὅτι εἰρήνη πολέμου γέρας συμφορώτερον καὶ ὅτι οὐκ ἔστι μαχομένους καὶ κινδυνεύοντας ἀναιμωτὶ τὸν αἰῶνα διελθεῖν. ἀλλ' οὐ τούτου χάριν τὰς πίστεις παραβαίνομεν· ἀλλ' ὧν μὲν ὁ δαίμων κύριος, αὐτῷ καταλείπομεν, ὅσα δὲ εἰς λογισμοὺς ἤκει καὶ τὸ βουλευσάσθαι, μηδαμοῦ τῶν χειρόνων ἑαυτῷ τιμᾶν ἀνδρός. νῆ Δι' ἀλλ' οὐκ ἄξιά σου τὰ δῶρα οὐδ' ἐκπλήξει σε ὑπισχνούμενος, οὐδ' ἂν τὴν ψάμμον καὶ τὴν κόριν παρέλθῃ τῷ πλήθει. ἄριστά γε, ὦ γενναῖε, καὶ γνωρίζω τούτους ἤδη τοὺς λόγους. ἐγὼ δὲ οὐ τῶν χρημάτων ἔνεκα συμβουλεύω σοι βοηθεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς πόθεν; μηδέποθ' οὕτω σμικρῶς ἴδοιμι τὰ σά· ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκειν οὕτω ποιεῖν. ἀλλὰ τὰ μὲν χρήματα φιλίας τινὶ συμβόλῳ δέξασθαι εἴτε καὶ χαίρειν ἔᾳς, οὐχὶ διοίσομαι· καὶ περὶ τῆς κηδείας ταύτης ἐπὶ σχολῆς βουλευσάσθαι, μηδὲ γὰρ ἂν τοῦτό σε ἀρπάσαι. πᾶς γὰρ ἂν εἶην, εἰ ταῦτα συμβουλευόιμι, ἡγεῖσθαι μὲν ἐκείνον οὐκ ἀνελεύθερον εἶναι τῇ δόσει καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι, σαυτῷ δὲ ἕτερα εἶναι τὰ ποιοῦντα τὴν ἔξοδον. ποῖα ταῦτα; ἃ μικρῷ πρόσθεν αὐτὸς ἀπηριθμεις, πολλῷ χρημάτων καλλίῳ πράγματα. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον καὶ ὑπερφυές, εἰ πρότερον μὲν τῶν Ἀχαιῶν τούτων ἡγούμενος δώδεκα μὲν πόλεις κατὰ θάλατταν, ἔνδεκα δ' εἶλες κατ' ἡπειρον οὐδὲν τῶν ἰδίων ὑπολογιζόμενος, οὐ πόνον, οὐ κίνδυνον, οὐκ ἀσχολίαν, οὐχ ἦν φιλτάτην εἶναι φῆς σαυτῷ ψυχὴν εἰ προήσκει, καὶ τοσούτων εὐποριῶν καὶ τοσαύτης εὐδαιμονίας ἀπέδειξας κυρίου· νῦν δ' οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαρκέσαι τολμήσεις. ^[30]

433 πόθεν ὦ πρὸς θεῶν ἐκτήσω τὴν κόρην, ἵνα τᾶλλ' ἀφῶμεν; ἀφ' ὧν εὐηργέτης ἡμᾶς. οὕτω γοῦν καὶ τὴν Λυρνησὸν εἶλες ἐν τῷ πλήθει τῶν ἄλλων χωρίων. Οὐκοῦν οὐ τὸ στρατεύμα τῆς παιδὸς εἰκὸς εἶναι προσθήκη, ἀλλὰ τὴν παῖδα τοῦ στρατοπέδου καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων. ἀπάντων δὲ ἀτοπώτατον, εἰ ὁ μὲν Χρύσης τὴν θυγατέρα ἀπολαμβάνων οὐ προήχθη περαιτέρω εὐξασθαι ὥς πολεμίοις, ἀλλ' ἐπέπαυτο τῆς ὀργῆς, ἄνθρωπος βάρβαρος καὶ φύσει πολέμιος καὶ συγκινδυνεύσας καὶ περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς, σὺ δ' αὐτήν τε ἀπολαμβάνων τὴν ἄνθρωπον καὶ πρὸς ἐκείνη τοσαύτας λαμβάνων, καὶ πρὸς ταῖς γυναιξὶ χρήματα, πόλεις, χώραν, συγγένειαν, ἃ θαυμάζειν δέον οὐκ ἐῷ, μέμψασθαι δ' οὐκ ἔχεις, εἰσαεὶ μενεῖς ἐπὶ τοῦ παροξυσμοῦ; κἀκεῖνος μὲν συνεύξατο τῷ θεῷ παῦσαι τὴν νόσον ἡμῖν, σὺ δ' οὐ βουλήσει παῦσαι τὰ τοῦ πολέμου δύσκολα; ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ ἀμφοῖν ἐνεδείξατο τὴν δύναμιν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἔκ τε ὧν καταρασάμενος πολλοὺς διέφθειρε καὶ ὧν εὐξάμενος ἅπαντας ἔσωσε, σὺ δ' ἀξιώσεις ἀπὸ θατέρου μόνου μιμήσασθαι τὸν ἱερέα, καὶ ταῦτα ἀπὸ τῶν ἀπολλυμένων; ἀλλὰ πολλῷ βέλτιον ἦν τῷ σώζειν πάντας ἐνδείκνυσθαι τὴν ῥώμην ἢ θάτερον πράξαντα τὸ λοιπὸν φυγεῖν, καὶ προδοῦναι μὲν τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τῷ κομίσασθαι τὴν σαυτοῦ δεινὸν ἂν ἡγήσω, σῶσαι δὲ οὐ δέξει τὸ στρατόπεδον μετὰ τοῦ τὴν σεαυτοῦ κομίζεσθαι, ἀλλ' ὁ μὲν Ἑκτωρ πυρὶ καὶ σιδήρῳ πάντα ἐπέρχεται, καὶ σμικρόν ἐστιν αὐτῷ σῶσαι Τροίαν, σὺ δ' ἐν τῇ σκηνῇ μενεῖς ἄδων πρὸς λύραν; πότερον τὰ ἐτέρων ἄδων μενεῖς; ἀλλ' ἄμεινον ἐτέροις τὰ σαυτοῦ παρασχεῖν ἄδειν ἐπὶ χρηστῷ τινι. ἀλλὰ τὴν μῆνιν νῆ Δί' ἣν μηνίεις ταύτην ὑμνήσεις ὥσπερ θεόν; δέδοικα μὴ τῶν Ἀχαιῶν ἄδης ἐπιταφίους, οὕτως ἄωρὶ τοῦ παντὸς χρόνου μελωδῶν. ^[30]

434 εἶτα φῆς εἶναι φιλόψυχος καὶ καταψεύδει σαυτοῦ. καὶ τίς ὦ πρὸς θεῶν οὕτω παῖς ἔστιν ὥστε πεισθῆναι ὡς Ἀχιλλεὺς ἀγαπᾷ ζῶν καὶ διὰ ταῦτα ἔξω βελῶν ἔστιν, ὅτι οὐχ οἶόν τε ἀποθανόντα ἀναστῆναι; εἰ δ' Ἐπειοῦ τοῦ Φωκέως ἠκούομεν, ποίους ἂν τινὰς ἄλλους ἢ τούτους ἠκούομεν τοὺς λόγους; καίτοι τί λέγω; ἐκεῖνος πυκτεύων ἥδιον ἂν τεθναίῃ, πρὶν ἐκστῆναί τι. ταῦτα μὲν οὖν εἰς Θεοσίτην τρέποιτο καὶ ὅστις ἐκείνῳ παραπλήσιος· σὺ δὲ ὦ τᾶν μὴ σκῶπτε, μὴδ' ἀντιποιοῦ κακίας, ἧς οὐδέν σοι προσήκει· οὔτε γὰρ ἡμᾶς πείσεις οὐθ', ὡς ἐγῶμαι, σαυτόν. ἀλλὰ καθελκύσας τὰς ναῦς ἀποπλέων οἰχήσῃ; εἴτ' οὐκ αἰσχύνη τὰς Νηρηίδας τὰς πρὸς μητρὸς συγγενεῖς οὕτως ἀνομοίως πλέων τὴν θάλατταν νῦν καὶ πρὸ τοῦ· τότε μὲν δόξης ἀφορμὰς δύναμιν συλλέγων τῷ στρατοπέδῳ, νυνὶ δ' ἅπασι λελυμασμένος. πρὸς ποτέρων δέ σοι ταῦτα ἄξια τῶν συγγενῶν, πότερον τῶν θαλαττίων ἢ τῶν κατ' ἥπειρον, οἳ ποτ' ἐλθόντες δεῦρο οὐ πρότερον ἀπῆραν πρὶν συνεξεῖλον τῷ πολεμάρχῳ. τί δὲ καὶ θήσῃ πρὸς θεῶν ὄνομα τῇ θυσίᾳ, ἦν αὐρίον θύσειν φῆς; πότερον χαριστήρια, ἢ τί καλεῖς αὐτήν; εἴτ' οὐκ αἰσχύνη τοὺς θεοὺς αὐτοὺς μάρτυρας τοσαύτης κακίας ποιούμενος, θύων καὶ σπένδων καὶ παιανίζων ἐπὶ ταῖς τῶν Ἑλλήνων συμφοραῖς, φάσκων ἀπέχειν ἅπαντα παρ' αὐτῶν, ὁρῶν εἰς τὸ πεδίον, μεστὸν νεκρῶν τῶν ὑπὸ σοὶ ταττομένων, ἡμέραν οὐκ οἶδα πόστην ἄνω. τί δ' ἔσται σοι τοῦ πλοῦ τὸ σχῆμα; ἢ τίς λόγος τῶν ἰδόντων ἢ τῶν ἀκουσάντων; Ἀχιλλεὺς ἐπαναπλεῖ; ποῖα λάφυρα κομίζων, ἢ ποίας ἀπαρχὰς ἄγων, ἢ τί τῶν οἴκοι στεφανώσων, ἢ τῶν ἰδίων ἢ τῶν δημοσίων; καλὸν δὲ τῇ Σκύρῳ νῦν προσχεῖν. καὶ τί φήσεις πρὸς τὸν παῖδα τὸν σαυτοῦ; τί τῇ γυναικὶ δόξεις εἶναι βελτίων εἰπών; καὶ τί λέγω Σκύρον ἢ γυναῖκα; ἀλλὰ τί φήσουσιν οἱ Τρῶες; ἄρ' οὐ φεύγειν σε φοβούμενον, ὁρῶντα οὐδεμίαν σωτηρίαν ἔαν μένῃς; ἄξιόν γε, οὐ γάρ; τὸ Πριάμου καὶ Νέστορος γῆρας συντεθὲν τοιαύτης αἰσχύνης. [30]

435 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσεις, μενεῖς δὲ ἄχρι ἂν ἐπὶ τὰς σὰς σκηναὶς τε καὶ ναῦς ὁ Ἔκτωρ ἀφίκηται, κτείνων πάντας ἐξῆς, τηνικαῦτα δὲ αὐτοῖς δείξεις ὅστις εἶ; εἰ μὲν σοι τοσοῦτον περίεστι, πῶς οὐκ αἰσχρὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἑᾶσαι γενέσθαι καὶ μὴ περὶ τῆς ἀπάντων σωτηρίας τῇ περιουσίᾳ χρήσασθαι, ἀλλ' ὅταν μηδεὶς λίπηται; εἰ δ' ἐργῶδες ἤδη γίγνεται, βοηθητέον ἡνίκ' ἔξεστιν; ἐγὼ δ' ἀπιστῶ οὐδ' ἐκείνῳ, τῷ μὴ οὐ καὶ μόνον σὲ πρὸς ἅπαντας τοὺς βαρβάρους ἱκανὸν εἶναι καὶ ἔτι κρεῖττω. ἡγοῦμαι μέντοι τῷ παντὶ τὸ τοῦ καιροῦ διαφέρειν οὐ μόνον κατὰ τοῦτο ὅτι ἄμεινον ὄντων σοι τῶν θεατῶν καὶ μαρτύρων ἐπιδείξασθαι τὴν ὑπερβολὴν ταύτην, ἀλλ' ἔτι καὶ κατ' ἐκεῖνο, ὅτι τηνικαῦτα μὲν σαυτῷ δόξεις βοηθεῖν καὶ κατ' ἀνάγκας ἀμύνεσθαι, νῦν δ' ὑπὲρ τῶν κεκληκότων ἐξιέναι καὶ βοηθεῖν τούτοις· ὥστε οὐ μικρὸν κερδανεῖς παρὰ τὴν χάριν. ὅλως δὲ οὐκ ἔστι τοῦ πολέμου ταμίαν γενέσθαι καθ' ὅσον βούλει μέρος. ἀλλὰ πολλὰ γένοιτ' ἂν ὧν βούλει μεθ' ὧν οὐκ ἂν δέξαιο. πεσεῖται τις καὶ τῶν πάνυ σοι κεχαρισμένων. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐῷ, ἀλλ' ἡμᾶς τουτουσὶ οὓς προσεῖπας φιλτάτους, καὶ οὓς ἀνέστης ἰδὼν, καὶ οἷς τὸν κρατῆρα ἔστησας καὶ προεῖπας ζωρότερον εἶναι, τί κωλύει καὶ ἡμᾶς αὐρίον κεῖσθαι τηνικάδε ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἀναμειγμένους, καὶ μεθ' ὧν νῦν σπένδεις, ἀπὸ τούτων ῥύηται τὴν γῆν αἵματι καὶ κρατῆρας ἐν Ἐκτορὸς ἴστασθαι ἐπινικίους καὶ παιᾶνας ἄδεσθαι σοῦ ζῶντος ὦ Ζεῦ; τί δ', ἂν ἅμα ταῖς σκηναῖς ἐχομέναις καὶ ταῖς ναυσὶν ἐμπιπραμέναις καὶ τὴν περιπόθητον ταύτην ἀποσφάξωσιν, ἢ καὶ λαβόντες αἰχμάλωτον αὐθις ἄγωσι πρὸς ἑαυτούς; ἢ νῦν αὕτη κεφάλαιόν ἐστι πάντων τῶν πραγμάτων; ἡδέως δ' ἂν σου πυθοίμην, εἰ τότε αὐτὴν παραλαβὼν Ἀγαμέμνων ἀπέκτεινεν, ἢ καὶ παρὰ σοὶ μένουσαν, τί χρῆν αὐτὸν ποιεῖν νῦν, ἢ πόσα τὰ ὑποφόνια καταθέντα εὐμενοῦς τυχεῖν, εἰ δὴ νῦν ζῶσαν ἀποκαθιστάντος καὶ προσέτι ὁμνύντος ἃ μάλιστ' ἂν σὺ βουλευθείης, εἴτ' οὐ παύσει, ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἤξεις ὀργῆς, ὥστ' εἰ μὴ παρὰ πάντων λήψῃ τὴν δίκην κατὰ ἔθνη καὶ κατὰ πόλεις καὶ κατὰ σῶμα ἕκαστον, ἀβίωτον ἡγήσῃ τὸν βίον σαυτῷ. [10]

ὄρα μὴ αὐτὴν τὴν παῖδα μισήσης, ὅταν δι' αὐτὴν διαφθαρή πασσυδὶ τὸ στρατόπεδον. Βούλομαι δέ σοι καὶ τοῦ διδασκάλου Χείρωνος λόγον εἰπεῖν, ὃν ποτ' ἐν τῷ Πηλίῳ διελέχθη πρὸς τινα τῶν ἀπ' Αἰτωλίας. θυμοῦ γὰρ ἔφη μετρίου μὲν οὐδὲν ἂν κάλλιον ἀνθρώπῳ γενέσθαι, τοῦ δὲ ὑπερβάλλοντος οὐδὲν αἴσχιον· ὃς τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀντιλυπήσας ἀπήλλακται, τὸν δὲ ἔχοντα ἀεὶ καὶ συνεχῶς ἀπόλλυσι. σὺ δὲ μήτε ἐργάσῃ περαιτέρω μηδὲν μήτε αὐτὸς πάθῃς. ἐνθυμοῦ δὲ ὅτι πᾶσι πράγμασιν ὥσπερ ὄρους ἢ φύσις ἐστήσατο καὶ οὐδὲν ἐστὶν ἀθάνατον τῶν ἐν ἀνθρώποις, οὐ πόλεμος, οὐκ εἰρήνη, οὐ χάρις, οὐκ ὀργή, οὐκ ἄλλο τῶν πάντων οὐδέν· ἢ τῆς μὲν φιλίας τῆς ὑπαρχούσης σοι πρὸς τὸν βασιλέα λύσις εὐρέθη, τῆς δὲ ὀργῆς οὐ φανεῖται πάλιν; καὶ μὴν πολὺ βέλτιον τὰς φιλίας ἀθανάτους ἀξιοῦν εἶναι ἢ 'κείνων ἐρχομένων ὑπὸ τὴν τύχην τῆς ἔχθρας μὴ βούλεσθαι πορίζεσθαι λύσεις· δύο γὰρ τούτῳ θεὰ περιέρχεσθον ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων, Νέμεσις καὶ Δίκη, οὐκ ἐῷσαι μεῖζον τῆς φύσεως φρονεῖν, ἀλλὰ ῥαδίως μικροὺς ἐκ μεγάλων ποιοῦσαι, ἐάν τις αὐτῶν μηδένα ποιῇται λόγον. καὶ τούτου σοι τὸ παράδειγμα ἐγγύθεν· ὃς σοῦ τότε ἐφρόνησε μεῖζον, τίνος οὐκ ἔλαττον φρονεῖ νῦν; ἡγεῖσθαι δὲ χρή λόγῳ μὲν ἀκούειν ταῦτα παρ' ἡμῶν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ καὶ τοῖς γιγνομένοις Ἑκτορα πρεσβεύειν καὶ διαλέγεσθαι σοι· ὃς τὰ μὲν ἄλλα ὅσα ὑβρίζει καὶ προπηλακίζει τί τις ἂν λέγοι; σὲ δὲ ἀπειλεῖ καθεύδοντα λήψεσθαι. ^[5]

437 πάντως δὲ οὐδὲ τὸν Δάρδανον τὸν ἑαυτοῦ πρόγονον οὐδὲν εἶναι χεῖρω τοῦ Αἰακοῦ τοῦ σοῦ, σέ τε σκηπτεσθαι τὴν μῆνιν, τὸ δ' ἀληθὲς αὐτὸν ὀρρωδεῖν. ἃ πῶς ἀνεκτὰ ἀκούειν ἐμοί; τίς ὑπὲρ σοῦ τούτων λήψεται Δίκην; οὐκ ἀναστήσει πρὸς θεῶν; οὐ δυσχερανεῖς ὅτι μὴ πάλαι, οὐχ ὅσον τοῦ χρόνου προεῖται ζημίαν θήσῃ; οὐκ εἰ δεῖ καὶ τῆς κόρης ἔνεκα ὀργισθῆναι, εἰς τοὺς Τρῶας ἀφήσεις τὸν θυμὸν τοὺς ἀπάντων τούτων αἰτίους; εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μηδὲν παρεκίνησαν ἐξ ἀρχῆς, τί τῶν πάντων ἂν ἢ μεῖζον ἢ ἔλαττον ἐνταυθοῖ συνέβη δυσχερές; ἐνθυμοῦ δὲ ὅτι Πηλεὺς μέσος Αἰακοῦ καὶ σοῦ, Αἰακοῦ ἐκείνου, εἰς ὃν ποτ' ἦλθε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. σοὶ δὲ ὑπάρχει καὶ τοῦτο ὡς κάλλιστα· μιμούμενος γὰρ τὴν τοῦ προγόνου γνώμην ὑπεραίρεις τῷ σχήματι. ὁ μὲν γὰρ εὐξάμενος ὤνησε, σὺ δ' ἔργῳ βοηθήσας ἐκπλήσεις τὰς ἀπάντων εὐχάς. κάκεῖνα ἔτι πρὸς τούτοις λογίζου, ἕξιμεν δὴ αὐτίκα μάλα ἐκ τῆς σκηνῆς, ποίοις ποσὶν, ὧ πρὸς τοῦ Διὸς, εἰ μὴ σοὶ ταῦτα συνδόξειε; τίνας λόγους ἐροῦμεν ἀπελθόντες, ἢ ποίας ἀποκρίσεις ἀποκρινόμεθα; καραδοκοῦσι δὲ δὴ πού πάντες, εἰ ἄσμενοι περιχυθέντες ἄλλος ἄλλοθεν πεύσσονται. τί χρή πρὸς αὐτοὺς λέγειν; ἀποκρίναι· σπεῖσον μεθ' ἡμῶν τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι, μὴ τὴν τελευταίαν τοῦ νῦν εἶναι, ἀλλ' αἰσχυνθεὶς τὴν τε χρεῖαν τὴν κοινὴν καὶ τοὺς πρέσβεις ἡμᾶς καὶ τῆς πρεσβείας τὴν ὥραν, νύκτα ταύτην, ἢ καὶ ἄστρα ταυτὶ καὶ θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς κοινούς τῶν Ἑλλήνων, ἐκδύς τὴν ὀργὴν ὥσπερ νόσον φάνηθι τοῖς βαρβάροις ἅμα τῷ ἡλίῳ. ^[30]